

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه کشور»
(بند «و» ماده (۴۰))

۱. ماده پیشنهادی دولت

بند «و» ماده (۴۰) لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه کشور کالاهایی که در بورس‌های کالایی به‌عنوان بازار متشکل، سازمان‌یافته و تحت نظارت پذیرفته شده و مورد دادوستد قرار می‌گیرد طبق قوانین و مقررات حاکم بر آن بورس‌ها عرضه شده و مورد معامله قرار می‌گیرد. عرضه، معامله، تسویه و تحویل نهایی کالاهای مذکور مشمول قوانین و مقررات مربوط به بازارهای غیرمتشکل کالایی نیست.

مشخصات لایحه

دوره نهم - سال چهارم

۲. سابقه ماده پیشنهادی در نظام قانونگذاری

ماده فوق بجز در قانون برنامه پنجم توسعه، در هیچ یک از قوانین موضوعه کشور سابقه‌ای نداشته است.

شماره ثبت:

۶۲۱

۳. سابقه در برنامه‌های قبلی و عملکرد آن

بند فوق در قوانین برنامه مسبوق به سابقه بوده و در قانون برنامه پنجم توسعه عیناً تکرار شده که بدین شرح است:

شماره چاپ:

۱۶۰۴

بند «و» ماده (۹۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

کالاهایی که در بورس‌های کالایی به‌عنوان بازار متشکل، سازمان‌یافته و تحت نظارت پذیرفته شده و مورد دادوستد قرار می‌گیرد طبق قوانین و مقررات حاکم بر آن بورس‌ها عرضه شده و مورد معامله قرار می‌گیرد. عرضه، معامله، تسویه و تحویل نهایی کالاهای مذکور مشمول قوانین و مقررات مربوط به بازارهای غیرمتشکل کالایی نیست.

تاریخ چاپ:

۱۳۹۴/۸/۱۹

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات اقتصادی

بررسی عملکرد این بند از ماده «۹۹» نشان می‌دهد علی‌رغم وجود نص صریح قانون، این ماده چندین بار نقض شده است. نمونه بارز آن مصوبه دولت در خصوص الزام بورس کالای ایران به عدم عرضه برخی کالاها در مقطعی از زمان و یا تعیین دستوری سقف و کف قیمت برای برخی از کالاها طی سال‌های اخیر می‌باشد که این تکالیف تحمیل شده منجر به نقض قوانین و مقررات حاکم بر بورس کالا شده است.

مشخصات گزارش:

همچنین مواردی رخ داده که بین عرضه‌کننده و شرکت‌های بورس اختلاف پیش‌آمده و از طرف شاکی در دادگاه‌های عمومی اقامه دعوی شده، در حالی که مرجع رسیدگی به اختلافات این حوزه، هیئت داوری بورس می‌باشد که در ماده (۳۷) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۴۵۶۸-۱۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۴/۱۰/۵

۱. ماده (۳۷) - هیئت داوری متشکل از سه عضو می‌باشد که یک عضو توسط رئیس قوه قضائیه از بین قضات باتجربه و دو عضو از بین صاحب‌نظران در زمینه‌های اقتصادی و مالی به پیشنهاد سازمان و تأیید شورا به اختلافات رسیدگی می‌نماید. رئیس قوه قضائیه و سازمان با تأیید شورا علاوه بر نماینده اصلی خود، هر یک، عضو علی‌البدل تعیین و معرفی می‌نمایند تا در صورت غیبت عضو اصلی مربوط در هیئت داوری شرکت نماید. شرایط عضو علی‌البدل همانند عضو اصلی می‌باشد.

بدان اشاره شده و با رای صادره توسط قضات دادگاه‌های عمومی ماده فوق به نوعی نقض شده است.

۴. نیاز یا عدم نیاز به قانونگذاری

برای پاسخ دادن به ضرورت یا عدم ضرورت وضع قانون در این زمینه نکات ذیل حائز اهمیت است:

۱. با توجه به اینکه شرکت بورس کالای ایران برای پذیرش و عرضه در بورس کالا شرایط و ضوابط خاصی از جمله امکان تداوم عرضه، بالا بودن تعداد تقاضاکنندگان و عرضه‌کنندگان و... را مد نظر قرار داده است، بنابراین برای ایجاد ثبات و اعتماد در بازار معاملات باید حکمی قانونی وجود داشته باشد که براساس هیچ مصوبه و مقرره‌ای نتواند به راحتی فسخ شود.

۲. به نظر می‌رسد در صورتی که این ماده حذف شود پیامدهای ذیل را به همراه خواهد داشت:

اولاً فلسفه بورس که محلی برای کشف قیمت است زیر سؤال خواهد رفت. زیرا دولت می‌تواند به صورت دستوری سقف و کف قیمت‌های عرضه را به شرکت‌های بورس تحمیل نماید که نتیجه آن برهم زدن فضای رقابت قیمتی است.

ثانیاً تعداد پرونده‌های اختلاف بین بورس‌ها (بورس اوراق بهادار، بورس انرژی، بورس کالا، فرابورس) و سرمایه‌گذاران به‌عنوان ارکان اصلی بازار سرمایه به دلیل غیرتخصصی بودن دادگاه‌های عمومی و عدم صلاحیت آنها، بیشتر خواهد شد.

بنابراین لازم است جهت ارتقای جایگاه بازار سرمایه در اقتصاد کشور و ساماندهی بازار متشکل اوراق بهادار حکمی در این زمینه وجود داشته باشد.

۵. اصلاحات پیشنهادی و دلایل آن

پیشنهاد می‌شود بند «و» لایحه با انجام برخی از اصلاحات از جمله تعمیم حکم بند به کلیه بورس‌های فعال در ایران، به‌عنوان یک حکم دائمی باقی بماند و در راستای نظارت بر عملکرد و حسن اجرای آن هر ۶ ماه یک‌بار گزارش عملکرد این ماده حاوی موانع اجرایی، شناسایی و رفع مقررات مغایر ماده فوق و تحمیل الزامات خارج از قواعد بورس تهیه و به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به‌عنوان یکی از نهادهای ناظر ارائه شود.

۶. ماده نهایی

بند «و» - کالاهایی که در یکی از بورس‌ها (بورس اوراق بهادار، بورس انرژی، بورس کالا و فرابورس) به‌عنوان بازار متشکل، سازمان‌یافته و تحت نظارت پذیرفته شده و مورد دادوستد قرار می‌گیرد، طبق قوانین و مقررات حاکم بر آن بورس‌ها عرضه شده و مورد معامله قرار می‌گیرد. عرضه، معامله، تسویه و تحویل نهایی کالاهای مذکور مشمول قوانین و مقررات مربوط به بازارهای غیرمتشکل کالایی نیست.

تبصره - وزارت امور اقتصاد و دارایی موظف است هر ۶ ماه یک‌بار گزارش عملکرد این ماده شامل شناسایی و رفع مقررات مغایر و موانع اجرایی ماده فوق و تحمیل الزامات خارج از قواعد بورس را تهیه و به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

